

II PLAN MUNICIPAL
DE IGUALDAD
DE OPORTUNIDADES
DE MUJERES Y HOMBRES

RECURSOS PARA LAS VÍCTIMAS DE LA VIOLENCIA DE GÉNERO EN CASTELLÓN

SERVICIO DE IGUALDAD DE OPORTUNIDADES DEL EXCMO. AYUNTAMIENTO DE CASTELLÓN DE LA PLANA

PASEO RIBALTA 21, ENTLO. A **964 251 979 / 964 355 322**
 Prevención de violencia de género. igualdad@castello.es
 Educación en Igualdad. www.castello.es
 Participación comunitaria en Igualdad
 Atención psicológica, jurídica y social.
 Horario: lunes a viernes de 9-14 h.
 Tardes: martes y jueves de 15-17 h. EXCEPTO VERANO

CENTRO MUJER 24 HORAS, DE LA DIRECCIÓN GENERAL DE FAMILIA Y MUJER DE LA CONSELLERIA DE BIENESTAR SOCIAL Y JUSTICIA

C/ MAYOR Nº 2 - 5º **900 580 888**
 Atención psicosocial y jurídica a mujeres víctimas de malos tratos.
 Horario: 24 horas www.gva.es

OFICINA DE ATENCIÓN A LAS VÍCTIMAS DEL DELITO

CIUDAD DE LA JUSTICIA **964 621 687**
 BULEVAR BLASCO IBÁÑEZ S/N, PLANTA BAJA
 Atención protección a víctimas del delito, redacción de denuncias, información, acompañamiento.
 Horario: de lunes a viernes, 9-14 h. avd_cas@gva.es - www.gva.es

TELÉFONO DE EMERGENCIA DEL MINISTERIO DE SANIDAD, POLÍTICA SOCIAL E IGUALDAD

016
TELÉFONO DE EMERGENCIA 112

POLICÍA NACIONAL, SERVICIO DE ATENCIÓN A LA FAMILIA, SAF

COMISARÍA PROVINCIAL DE CASTELLÓN **964 469 500 / 091**
 C/ RÍO SELLA, 5 www.policianacional.com
 Atención a víctimas, presentación de denuncias...
 Horario: 24 horas - SAF: de lunes a viernes, 9-21 h.

POLICÍA LOCAL, UNIDAD DE VIOLENCIA DOMÉSTICA, UVIDO

CENTRAL DE POLICÍA LOCAL DE CASTELLÓN **092 / 964 354 000**
 CUADRA TERCERA, PARTIDA BOVALAR
 Urgencias: Horario, 24 horas

SERVICIOS SOCIALES: LUNES A VIERNES DE 9 A 14 H.

CENTRALES	COLÓN, 38-A	964 355 100
NORTE	HISTORIADOR ESCOLANO, 28 BAJO	964 247 600
OESTE	PL. URBAN, BL. 1	964 251 689
GRAO	FORADÀ, 8	964 281 368 / 964 283 840
ESTE	MARQUÉS DE LA ENSENADA, 10	964 224 005
SUR	CANTÓ DE CASTALIA, 21	964 244 584

EN ESTA EDICIÓN

El pleno municipal aprueba el II Plan de Igualdad
Páginas 3-7

“Con la pata quebrada”, mujer y cine en España
Página 13

El Teatro del Raval acoge el ciclo Mujer y Cine
Página 14

Más de 1.200 mujeres en la Cursa de la Dona
Página 16

Direcció: Passeig Ribalta, 21, entl. A
 Telf. 964 25 19 79

Realització: Servei d'Igualtat
Promou i Coordina: Regidoria d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes

II PLAN DE IGUALDAD

II Plan de Igualdad, hacia una ciudad mejor

El alcalde de Castellón y la concejala de Igualdad con representantes de las comisiones Técnica y Asesora durante la rueda de prensa del Plan

■ El documento, elaborado desde la metodología participativa, se estructura en seis áreas que recogen un total de 155 medidas de actuación

El II Plan de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres de Castellón fue aprobado en sesión plenaria el pasado 30 de mayo de 2013 y, a lo largo de sus cuatro años de vigencia, marcará el itinerario de trabajo para avanzar en la consecución de la igualdad de mujeres y hombres e implicará en su aplicación a todos los negocios municipales, así como a las entidades de distinta naturaleza que han participado en su realización.

La elaboración del documento ha supuesto

un proceso laborioso que se inició en junio de 2012 y concluyó con la aprobación por el pleno municipal. El proceso comenzó con la constitución de las dos comisiones:

- la **Comisión Técnica**, integrada por 30 técnicos/as municipales que se agruparon en seis grupos de trabajo: Incorporación de la Perspectiva de Género en todas las Áreas de la Administración; Inclusión Social y Ciudadanía; Educación en Igualdad, Cultura y Ocio, Ordenación Urbana y Transporte y Violencia de Género.
- La **Comisión Asesora**, de la que formaban parte 25 entidades de distinta naturaleza (partidos políticos con representación municipal, sindicatos, UJI, asociaciones vecinales, de mujeres, de personas con diversidad funcional, de personas migradas...).

II PLAN DE IGUALDAD

TRANSVERSALIDAD

La transversalidad del principio de igualdad se ha convertido en la herramienta fundamental del impulso del documento, como una metodología innovadora, en la medida que exige la incorporación de la perspectiva de género como una responsabilidad compartida entre todas las áreas municipales y entre el Consistorio y la sociedad.

Sin el compromiso de todos los negociados municipales con la igualdad de mujeres y hombres este plan no hubiera sido posible. Cada departamento ha aportado su granito de arena al proyecto global, con propuestas que han sido avaladas por la Comisión Asesora. Y también se ha dado, durante el proceso de elaboración, la situación inversa. Es decir, las entidades de la Asesora presentaron un listado con propuestas que el personal técnico transformó en propuestas viables para ser asumidas por el Consistorio.

Las técnicas/os que conforman la Comisión Técnica han propuesto medidas de acción concretas, a partir de necesidades detectadas. En resumen, el **70 % de las medidas** ha sido propuesto por la Comisión Técnica (personal técnico municipal que conoce los recursos y posibilidades municipales) y el **30 %** restante han sido propuestas por la Comisión Asesora (entidades ciudadanas de distinta naturaleza que ha trasladado hasta el foro de elaboración del II Plan las inquietudes de las mujeres de los colectivos que representan).

Cada propuesta de la Comisión Asesora ha sido transformada en un informe técnico en el que se analizan los objetivos, descripción de la medida, indicadores de evaluación y persona responsable de su ejecución.

Todo este trabajo se ha concretado en un Plan que se articula en 6 áreas de actuación:

- 1 Incorporación de la perspectiva de género en todos los ámbitos de la administración.**
- 2 Inclusión social, participación y ciudadanía.**
- 3 Educación en igualdad, cultura y ocio.**
- 4 Ordenación Urbana y Transporte.**
- 5 Salud integral y deporte.**
- 6 Prevención e intervención de la violencia de género.**

Entre todas las áreas suman **29 objetivos** y **155 medidas** de actuación, que se desarrollarán a lo largo de la vigencia del Plan (2013-2017).

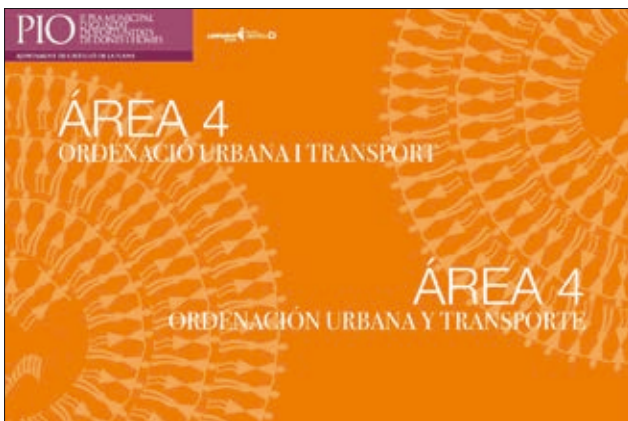
UNA MIRADA DE GÉNERO

- El Plan de Igualdad incorpora la perspectiva de género, es decir, tiene en cuenta que en la ciudad de Castellón viven hombres y mujeres con necesidades específicas, usos y costumbres diversos, también en función de su sexo.

II PLAN DE IGUALDAD

- La incorporación de la perspectiva de género no está relacionada con el presupuesto, sino que implica tener en cuenta la realidad particular de las mujeres desde todos los departamentos municipales que rigen aspectos de la vida cotidiana.
- Por ejemplo, una medida interesante es la “aplicación de criterios sociales en la contratación pública del Ayuntamiento” para que favorezca la igualdad de oportunidades de mujeres y hombres (se valorará a la hora de contratar con una empresa que

tenga plan de igualdad, que contrate a mujeres víctimas de violencia de género, o que las empleadas/os acrediten formación en igualdad cuando sus actividades tengan relación con la infancia y la juventud...). Se trata de destinar los presupuestos públicos a la contratación de empresas que tengan un claro compromiso social con la igualdad.

- Otra medida contempla la instalación de una web cam en el registro municipal por si alguna persona sorda quiere recurrir a la intérprete municipal de signos.
- La gestión de tarjetas gratuitas de transporte para mujeres víctimas de violencia de género de los recursos de acogida temporal (Centro Integral...)
- O también es importante en materia de sensibilización la prohibición de anuncios y publicidad de prostitución en vía pública, en los ámbitos de competencia municipal.
- Destacar como medida de sensibilización l'Escola d'Igualtat que creará el Servicio de Igualdad para formar a la ciudadanía interesada en igualdad de oportunidades de mujeres y hombres y violencia de género. Se trata de un espacio abierto a entidades de distinta índole y ciudadanía en general, donde podrán inscribirse de forma gratuita participando en el curso cuya formación será acreditada mediante diploma.
- En esta línea de sensibilización ciudadana por la igualdad, el Plan también atiende a la importancia de los medios de comunicación y ha planificado formación para mejorar el tratamiento informativo de los casos de violencia de género.
- Para finalizar, destacar como proyecto innovador “*San Lorenzo, un barrio amable*”. A partir de la constitución de un grupo técnico heterogéneo (Ordenación Urbana, Negociado de Actividades, Negociado de Conservación y Negociado de Dinamización Comunitaria) se establece un guión de actuación para desarrollar el proyecto que pretende mejorar la calidad de vida de las personas que residen en él.

SENSIBILIZACIÓN

Castellón, comprometida con el II Plan de Igualdad

Una obra teatral evidenció la razón de ser del II PIO ante los colectivos castellonenses que acudieron a la presentación del documento

El Casino Antiguo fue el escenario elegido para presentar a la sociedad castellonense el II Plan de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres.

Una escenificación teatral, a cargo de la compañía de Joan Comes, sirvió al público asistente (miembros de las comisiones técnica y asesora, que participaron en la elaboración del documento, así como instituciones representantes de la sociedad castellonense) para enmarcar la razón de ser del Plan.

La obra estuvo dividida en tres actos. En el primero, una mujer quería entregarse a un hombre en calidad de "objeto que se posee" y quedar amarrada a él con una cuerda. Durante el segundo, una joven muy preparada académicamente protagonizaba una entrevista de trabajo en la que se enumeraban sus méritos y éstos resultaban del agrado del entrevistador porque se ajustaban al perfil demandado. Sin embargo, la entrevista da un giro en el momento que le preguntan si la maternidad forma parte de sus planes a medio plazo. Finalmente, el último acto abordaba el tema de la violencia de género. Como se genera una situación de dominio en una pareja en la que el hombre anula a la mujer, haciéndole

creer que no tiene valor.

Durante el acto, el alcalde de Castellón, Alfonso Bataller, y la concejala de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres, Carmen Querol, presentaron el Plan de Igualdad. Así, la edil destacó que el PIO "es un documento vivo que se ha elaborado en base a muchas reflexiones, anhelos, ideales y metas sobre la vida cotidiana de mujeres y hombres en nuestra ciudad. Es un documento vivo, porque se ha construido sobre una materia prima, constituida por las personas-mujeres y hombres – que han participado en su elaboración. Personas diversas en edad, sexo, procedencia, inquietudes, rol profesional y conceptos diferentes de la vida y a pesar de ello, o quizá, precisamente por ello, el II PIO ha recogido un amplio y rico abanico de aspectos de mejora en lo referente a las relaciones de equidad entre mujeres y hombres en Castellón".

El alcalde de Castellón participó, junto a la concejala de Igualdad, en la presentación

SENSIBILIZACIÓN

El equipo del SIO, el alcalde de Castellón, la concejala de Igualdad y el director teatral Joan Comes

El equipo del SIO junto a Alicia Brancal, Carme Oliver, Amparo Marco y Carmen Carreras

La compañía teatral junto a técnicas municipales y concejalas del Ayuntamiento

Un momento de la representación

Las personas asistentes recibieron un ejemplar del PIO

El equipo del SIO con la concejala de Igualdad

Concejala, alcalde y la trabajadora social del SIO

Carmen Querol Blanco

“Quiero que Castellón se convierta en referente de ciudad comprometida contra la violencia de género, gracias al II Plan de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres”

Carmen Querol Blanco asumió tras las elecciones municipales de 2011 la Concejalía de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres. Desde ese momento se marcó como prioridad impulsar el proceso de elaboración del II Plan de Igualdad de Castellón. Un documento marco sobre el que consolidar las políticas de igualdad del Ayuntamiento.

Carmen Querol es licenciada en Derecho y su carrera profesional está ligada a la Consejería de Sanidad. La edil tiene claro cuáles son sus objetivos al frente de la Concejalía: “garantizar el desarrollo del II Plan de Igualdad y continuar sensibilizando contra la violencia de género”.

PREGUNTA: El pasado mes de mayo el pleno del Ayuntamiento de Castellón aprobó el II Plan de Igualdad de Oportunidades de Mujeres y Hombres de la ciudad, ¿qué significa esto para la ciudadanía de Castellón?

RESPUESTA: Significa democracia en estado puro. Significa que hemos escuchado sensibilidades distintas, necesidades plulares para recoger en un solo documento propuestas de mejora para la ciudad. Porque mejorar la calidad de vida de las personas que la habitan es mejorar la ciudad.

P. ¿Cómo se elabora un Plan de Igualdad “atendiendo a sensibilidades distintas”?

R. Antes de comenzar a trabajar, constitui-

mos dos comisiones: una de carácter técnico, integrada por personal técnico de las diferentes áreas municipales y una comisión, denominada asesora, que integraba a 25 entidades castellonenses. Asociaciones vecinales, de mujeres, de personas con diversidad funcional, sindicatos, UJI... son muchas las voces que han sido escuchadas para elaborar este documento, conformado por 155 medidas.

P. De su respuesta se deduce que ha primado una metodología participativa durante este proceso...

R. La participación social es un elemento de garantía de calidad y un factor legitimador en el diseño de políticas públicas. La metodología participativa de este proyecto además ha tenido un enfoque claro; implicar al personal técnico y a las entidades ciudadanas en la elaboración del Plan y responsabilizarlas en la puesta en marcha de éste. Es cierto que, en ocasiones, ha resultado complejo, pero el hecho de que la autoría del documento sea plural resulta muy satisfactorio como concejala responsable.

P. ¿Qué peso tiene la lucha contra la violencia de género en el Plan?

R. El 11% de las medidas del Plan tiene como objetivo mejorar la situación de las mujeres víctimas de violencia de género y prevenir este tipo de situaciones. Se trata de convertir a la ciudad de Castellón en referente de ciudad contra la violencia de género. Concretamente, el objetivo *Crear marca de ciudadanía comprometida en la lucha por la desigualdad entre mujeres y hombres con la erradicación de la violencia de género*, engloba varias medidas como la de *impulsar la constitución de una red de entidades ciudadanas contra la violencia de género*. El obje-

CONCEJALA DE IGUALDAD

La concejala de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres, Carmen Querol, frente a la fachada del Ayuntamiento

tivo general es el de involucrar individual y colectivamente a la ciudadanía para combatir la violencia contra las mujeres.

P. ¿Hay algún otro proyecto del Plan de Igualdad que destaca?

R. Todas las medidas son importantes porque han sido concebidas para dar respuesta a un problema concreto a para mejorar una situación desfavorable. Pero he de reconocer que para mi es una apuesta importante *"San Lorenzo, un barrio amable"*. A partir de la constitución de un grupo técnico heterogéneo (Ordenación Urbana, Negociado de Actividades, Negociado de Conservación y Negociado de Dinamización Comunitaria) se ha establecido un guión de actuación para desarrollar el proyecto que tiene por objetivo:

- Localizar espacios de socialización del ba-

rrío de San Lorenzo (los más frecuentados por diferentes colectivos residentes en el barrio).

- Consultar a la ciudadanía del barrio respecto de la percepción de necesidades de intervención en los espacios de socialización.
- Realizar propuestas de mejora de aspectos concretos que afectan a la vida cotidiana.

P. ¿Favorecerá el cambio hacia la igualdad el Plan?

Sí, rotundo, sin reservas. No peco de ingenua. Sé que es un proceso complejo porque hablamos de cambiar mentalidades. Pero este documento establece líneas que no admiten un proceso de retorno en muchos aspectos. Por este motivo, me muestro absolutamente optimista con la aprobación del Plan y con la implementación de las medidas que lo conforman.

CONEIXIMENT EN FEMENÍ

Fundació Isonomia

■ Col·laboració, participació, formació i sensibilització... claus per a aconseguir una ciutat *més igualitària*, segons les màximes responsables de la entitat

La Fundació Isonomia és una organització dependent de la Universitat Jaume I, la finalitat de la qual és promoure la igualtat efectiva de dones i homes i contribuir a una societat més lliure, més justa i més equitativa.

Isonomia comparteix objectius amb altres organitzacions responsables amb els principis democràtics i compromeses amb la societat -associacions, empreses, universitats i ajuntaments-, amb què col·labora en l'elaboració, la implantació i l'avaluació de mesures i plans d'igualtat.

En el marc d'aquest compromís per construir una societat més igualitària i unes organitzacions més inclusives, equitatives i de qualitat, l'Ajuntament de Castelló, junt amb la Universitat Jaume I, s'han convertit en institucions castellanques referents en la promoció de la igualtat.

Des de l'any 2004, l'Ajuntament de Castelló, a través del Servei d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes, i la Fundació Isonomia col·laboren per a impulsar la igualtat efectiva de dones i homes, així com la prevenció de la violència de gènere en la ciutat de Castelló.

En 2007 l'Ajuntament va aprovar el seu I Pla d'Igualtat i després de la seua finalització, en 2011, es va obrir un període d'avaluació del document i preparació del II Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats entre dones i homes de Castelló. La Fundació Isonomia, junt amb altres entitats locals, ha participat activament en aquest procés, integrant, en qualitat d'entitat experta en matèria d'igualtat, la Comissió Assessora. L'objectiu últim d'aquest treball conjunt ha

Les coordinadores de la Fundació Isonomia

sigut estudiar, valorar, assessorar i aportar noves visions sobre les propostes tècniques elaborades des de les distintes àrees municipals, tot això sota la coordinació de la Regidoria d'Igualtat de l'Ajuntament de Castelló.

EXPERIÈNCIA

Des de la Fundació Isonomia hem tractat d'aportar la nostra experiència, teòrica i pràctica, per a enfortir la incorporació transversal de la igualtat d'oportunitats –també anomenat enfocament de gènere- en el II Pla Municipal d'Igualtat. Des d'aquesta perspectiva, destaquem com a potencial d'aquest II Pla per a eradicar les desigualtats entre dones i homes en la ciutat de Castelló, els aspectes següents:

- La construcció d'un **Pla** d'Igualtat per a la ciutat des d'un procés participatiu i col·laboratiu, implicant el personal tècnic i polític de les diferents àrees municipals, d'entitats locals de diversos àmbits i d'entitats expertes en matèria d'igualtat, com a **proposta metodològica**.
- La incorporació de la formació en matèria d'igualtat, al personal tècnic tant de l'ajuntament com de diferents àmbits clau de la ciutat de Castelló –escoles, mitjans de comunicació, Policia Local, etc.-, com a **eix estratègic d'acció del II Pla**.
- L'assentament de la sensibilització per a l'eradicació de la violència contra les dones en qualsevol de les seues manifestacions com un **pilar estructural d'acció de l'Ajuntament de Castelló**.

PROPOSTES

Les associacions de dones també fan ciutat

Les associacions de dones presentaren les propostes per al nou Pla General d'Ordenació Urbana de Castelló

Les associacions de dones de Castelló van participar en les reunions ciutadanes per aportar idees per a la redacció del nou Pla General d'Ordenació Urbana de la ciutat. Les tres representants del associacionisme femení van consultar a les entitats castellonenques que treballen en dones per tal d'arreglar una única proposta estructurada per àrees. El resultat de la consulta va ser el següent:

SENSIBILITZACIÓ

- Espais fixos per sensibilitzar contra la violència de gènere i igualtat.
- Més escultures de dones i en papers no tradicionals.
- Garantir que no haja publicitat sexista en el transport públic municipal.

EDUCACIÓ I CULTURA

- Plaques solars a les escoles.
- Rutes verdes perquè els i les escolars puguin anar al col·legi caminant.
- Escoles infantils municipals a tots els districtes
- Obrir les biblioteques els dissabtes.
- Cinema: reobrir cinemes al centre de la ciutat.

PARCS, PLACES I JARDINS

- Zones verdes a la perifèria que respecten el veïnat.
- Utilització d'arbres i plantes autòctones en la decoració de parcs, places, jardins i via pública, amb la instal·lació de cartells amb el nom (valencià-castellà-científic)
- Parcs infantils amb activitats per a desenvolupar

la creativitat, la motivació, adequats a les diferents funcions dels xiquets i les xiquetes quan juguen, i a les diferents edats.

- Recuperar les fonts públiques d'aigua potable.
- Augmentar el nombre de cadires i bancs a la via pública.
- Taules als parcs per a dinar.

INFRAESTRUCTURES

- Quan els semàfors per als vianants vagen coordinats intentar que es pugui creuar els dos carrers amb el mateix semàfor
- Carrers sense vorera.
- Cruïlles sense semàfor per als vianants
- Instal·lar faroles que il·luminen el terra i no el cel
- Evitar que les branques dels arbres amaguen les faroles.

MOBILITAT URBANA

- Ampliar l'horari diari del servei Bicicas
- Fomentar el transport públic i fer que arribe a tots els barris.
- Instal·lar jardineres allà on es vulga evitar l'aparcament d'automòbils.

NETEJA

- Campanya intensiva d'educació en neteja dels espais públics
- Convenis de col·laboració amb les associacions de veïns dels barris per a aportar voluntariat per a cooperar en la higiene de places i parcs.

ALTRES

- Punts d'informació municipal en diferents llocs de la ciutat
- En els centres per a majors de 55 anys, ampliar el nombre de places en les activitats de major demanda
- Elaboració i difusió d'una carta dels drets i deures de la ciutadania de la ciutat de Castelló.

Perquè l'amor de parella no ens pose dels nervis

■ Un estudi evidencia que les dones deixen de parlar molt a sovint de les seues parelles quan milloren l'autoestima

La psiquiatra Ana María Távora Rivero aborda el tema de l'amor en parella en l'últim número de la revista *Dona i Salut*.

L'especialista va dur a terme una investigació per a analitzar per què l'amor de parella ocupava un lloc tan central en la vida de moltes dones. Durant la investigació, va observar com les dones deixaven de parlar de les seues parelles quan milloraven la relació amb elles mateixes, amb la coordinadora del grup i amb les altres dones del grup. Com els homes deixaven de ser tan importants per a elles quan podien elaborar les carències afectives que havien tingut al llarg de les seues vides i quan disminuïen les seues expectatives sobre el que han de cobrir-te els altres. En la mesura que podien elaborar que l'altre no et donarà el que et falta, augmentaven les seues àrees d'interès en altres àmbits diferents de l'afectiu. Al parlar sobre com participar en diferents activitats, sorgeixen iniciatives de formació, laborals, de projectes personals.

La principal conclusió d'aquesta investigació és que si les dones no tenen una bona relació de parella, i aquesta relació els produeix pati-

ment, cal ajudar-les que puguen desprendre's / separar-se d'aquestes relacions. Moltes d'elles podran ser capaces de realitzar un procés on es faça la separació física i psíquica, altres només podran arribar a la separació psíquica però, en tot cas, el procés de separació és el mateix. Eixir d'eixe lloc d'indiferenciació que caracteritza moltes relacions de parella, i passar a un altre on estiga clarament definit qui eres tu, i qui és l'altre.

Per a poder realitzar eixe procés de separació és necessària la reflexió sobre els següents temes centrals:

- Quin lloc ocupa en la conformació de la teua subjectivitat la necessitat que t'estimen. Especialment la necessitat de ser estimada per una parella.
- En quina mesura està present el malentès que les relacions de parella poden cobrir-te les carències que vas tindre en altres relacions significatives. Especialment, les que es van donar en el grup familiar.
- Si estan identificades o no les pors que acompanyen el procés d'individualització, incloent-hi les pors a la pròpia autonomia.

En relació amb la necessitat de ser volgudes per una parella, es produeix una articulació "perfecta" entre el sistema social dominant i la conformació alienada del món intern de moltes dones. Ja que per a cobrir les necessitats afectives dels homes, es crea en les dones la necessitat de ser estimades per ells com un element imprescindible per a construir la teua identitat com a dona.

És necessari fer un desallotjament psíquic dels altres, especialment dels homes, perquè quede espai i puguem pensar en altres temes. Quan els altres deixen de tindre eixe protagonisme, apareix la relació amb tu mateixa, amb els teus conflictes i ambivalències i açò a vegades ens pot donar molta por. La por de veure't sola, sense parella. Els sentiments de culpa quan vas deixant de ser la dona que hauries de ser, quan vas percebent que ja els altres no són tan importants i comences a posar-te a tu en primer lloc. Al seu torn, la por de sentir-te poderosa, a saber que pots gestionar la teua vida, que tens la responsabilitat de prendre decisions i que has d'assumir els teus errors.

CINEMA

“Con la pata quebrada”

Un documental reconstrueix la representació de les dones al llarg de la història del cinema espanyol

Les dones a casa i amb la pota trencada”, va ser la màxima ideològica i pràctica del nacionalcatolicisme (1936-1975) que va sotmetre les dones a una feroç repressió que afectava tots els aspectes de les seues vides. *Con la pata quebrada* (2013) és, a més, un documental singular dirigit pel crític cinematogràfic i amant profund del cinema espanyol, Diego Galán (Espanya, 2013). Un documental que recorda, per la singularitat i importància del seu muntatge, una de les claus de la proposta, a Basilio Martín Patino, manipulador d'imatges i creador de significats per excel·lència.

Con la pata quebrada construeix, a partir del muntatge de fragments d'una selecció de pel·lícules de la cinematografia espanyola del segle XX, una crònica sentimental de la representació de les dones al cinema espanyol des de l'època de la República, fins a l'actualitat. Una proposta ambiciosa que perfila a la perfecció l'època que va des del cinema republicà fins al cine postfranquista, però que difumina la seua anàlisi en la dècada dels noranta, per l'escàs dels seus exemples en contraposició a la resta de períodes, i perquè exemplifica de forma excessiva la representació de les feminitats modernes.

PREGUNTA: D'on sorgeix la idea del projecte? Quin va ser el criteri per a seleccionar els fragments?

RESPOSTA: M'agrada molt el cinema espanyol, i sobretot m'agrada el cinema espanyol roí. Em pareix que, encara que no es reflectisca la realitat -perquè no es reflecteix- les pel·lícules populars

vistes al cap del temps van donant testimoni del que va ocórrer. Segurament no som capaços de veure com ens van reflectint les pel·lícules actuals, perquè les estem vivint. En el procés de creació, a vegades et rius, però eixa rialla et deixa un sabor rar.

P. En el documental s'observen de forma clara diversos prototips de dones: la folklòrica, l'esposa santa i honesta i, la prostituta. Existeixen en el cine espanyol models més enllà dels mencionats?

R. La mare sacrificada i la dona enganyada, encara que eixe personatge és més de melodrama republicà i després del melodrama hegemònic.

P. Has comentat que les pel·lícules dirigides per dones no són feministes, sinó que són no masculistes, i aportes dos exemples en la dècada dels 60 de pel·lícules dirigides per homes com *La tía Tula* (Miguel Picazo, 1964) o *Calle Mayor* (Juan Antonio Bardem, 1956). En el cas del personatge de Tula, potser existirà un grau de subversió, ja que ella decideix la soledat en compte d'emparellar-se amb eixe cunyat que se li tirava literalment damunt per les habitacions de la casa. Triar casar-se amb ell haguera sigut el més normatiu...

R. Però Tula no és lliure, té una repressió religiosa i social absolutament brutal. De fet hi ha una seqüència molt llarga, quan es despedeix, en la que es veu de forma clara que l'última oportunitat de la seua vida es marxa amb Ramiro.

P. És la comèdia el gènere espanyol per antonomàsia?

R. La comèdia i el melodrama, però la comèdia sí. Som un país de sainet, d'astracanada, d'exageració. Més que la comèdia, el gènere còmic, el gènere bufo. Comèdia també és *L'apartament* (Billy Wilder, 1960).

(Article publicat en la revista *Pikara*. Autora: María Castejón)

ENTRADA GRATUÏTA

L'últim dijous de mes, cine al Raval

El cicle de *Dona i Cine* arriba a la seua novena edició amb pel·lícules compromeses que aborden històries de vida de dones, així com conflictes íntims amb mirada de gènere

El cicle *Dona i Cine* que organitza la Regidoria d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes arriba aquest curs 2013-2014 a la seua novena edició al Teatre del Raval, com a escenari de les seues projeccions.

El programa s'ha consolidat en l'agenda cinèfila de la capital de la Plana, després de vuit anys, ja que recull pel·lícules de gran qualitat i està obert a tot el públic amb entrada gratuïta. Totes les pel·lícules que han sigut programades tenen una sola qüestió en comú. Aborden temes que afecten les dones i a les seues vides, amb l'objectiu de fomentar el debat i anàlisi posterior des de la perspectiva de gènere.

Des que va començar l'any 2005 el cicle, s'han projectat 71 pel·lícules i el nombre d'assistents a aquest s'ha incrementat de forma progressiva. A més, el públic no sols assisteix a la projecció de la pel·lícula, sinó que participa en el debat posterior, moderat per una tècnica del Servei d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes.

La cita mensual amb el cine sempre té lloc l'últim dijous de mes, a les 18.30, en el Teatre del Raval, i per a l'últim quadrimestre de 2013 han sigut programades: *Los chicos están bien*, *Frozen River*, *La voz dormida* i *En un mundo libre*.

És important destacar que en l'elecció dels títols té un pes especial el fet que siguen pel·lícules emmarcades en l'anomenat cine inde-

pendent -el visionat del qual a Castelló és pràcticament impossible- i també la interculturalitat. Perquè es fonamental retratar la vida i històries de les dones al llarg de la història i en tot el món, atenent la diversitat.

La regidora d'Igualtat d'Oportunitats de Dones i Homes, Carmen Querol, destaca la importància d'aquest programa: "Assiteix un gran nombre de persones a cada sessió, especialment dones, i cada vegada ve més gent jove gràcies als títols que triem". L'edil assenyala que és una aposta per la cultura i la reflexió que continuarà formant part de l'agenda de la seua Regidoria i afegeix: "El fet que ara es desenvolupe al Teatre del Raval, li ha conferit una major visibilitat i permet acollir a un nombre més gran de persones".

Imatge del cartel del cicle *Dona i Cine*

Tribunals de feminicidi contra la impunitat a Guatemala

La violència contra les dones al país sud-americà és una pandèmia i l'estat ha aprovat la Llei contra el feminicidi i altres Formes de Violència contra la Dona

El Tribunal de Sentència Penal de Delictes de feminicidi i Altres Formes de Violència Contra la Dona del departament de Guatemala, conformat per tres jutgesses, és el producte de l'avanç aconseguit en la matèria per Guatemala, que en 2010 es va convertir en el primer país en tot el món a crear òrgans jurisdiccionals especialitzats en femicidis i altres formes de violència contra la dona.

La Llei Contra el Feminicidi i Altres Formes de Violència Contra la Dona, que va imposar la creació dels tribunals, va ser aprovada en 2008 com a resposta a l'onada d'assassinats.

Entre altres coses, estableix mesures preventives, figures penals i mecanismes de penalització que busquen garantir les dones el dret a una vida lliure de violència física, psicològica, sexual, moral o patrimonial.

Aquests tribunals especialitzats existeixen fins ara en els departaments de Guatemala, on també hi ha sales de distintes instàncies, Chiquimula, Quetzaltenango, Huehuetenango i Alta Verapaz, que sumats concentren la majoria de les morts violentes de dones en el país.

Segons estadístiques proporcionades pel Centre Nacional d'Anàlisi i Documentació Judicial, en els tribunals ordinaris només el 7,5 per cent dels casos de femicidi i altres formes de violència contra la dona resulten en una sentència condemnatòria, mentre que en les corts especialitzades la xifra supera ja el 30 per cent.

La clau de l'èxit ha sigut l'abordatge de la violència des d'una perspectiva de gènere, analitzant

cada cas en un context d'inequitat, discriminació i misogínia, va dir la jutgessa Ana María Rodríguez, presidenta del tribunal que jutja a Cuc Cruz.

En el cas de Pacheco García, per exemple, el Ministeri Públic i la Fundació Sobrevivents, la qual actua com a querellant en representació de la família de la jove, estan tractant de demostrar com les accions del seu exespòs haurien denotat un fort masclisme, ja que considerava la víctima un objecte de la seua propietat.

Amb l'excepció de dos jutges en Quetzaltenango, els casos que ingressen a aquests tribunals especialitzats són atesos per magistrades, que van ser capacitades en temes de gènere i justícia per l'Escola d'Estudis Judicials de l'Organisme Judicial.

A més, aquests tribunals compten amb una psicòloga, una treballadora social i guarderies on romanen els xiquets i les xiquetes mentre les mares declaren, perquè la dificultat de trobar qui cuide els seus fills i filles no inhibisca la seua participació en el procés.

Angèlica Valenzuela, directora del Centre d'Investigació, Capacitació i Ajuda per a la Dona, va indicar que els tribunals especialitzats han tingut un impacte positiu, però encara no operen en tot el país i que els casos que arriben deuen passar pel filtre dels jutjats de primera instància, que qualifiquen el delicte i no tenen contacte directe amb les víctimes.

Tindre fiscals que sustenten bé els casos és tan important en la persecució d'un delicte com comptar amb tribunals especialitzats en temes de gènere, va sostindre la jutgessa Miriam Méndez de Blanco, integrant del Tribunal de Sentència Penal de Delictes de Femicidio i Altres Formes de Violència Contra la Dona del departament de Guatemala.

Publicat en *Periodismo Humano*

ACTIVITATS

IX Cursa de la Dona

Més de 1.200 dones de diferents edats van participar en l'acte reivindicatiu, que s'emmarca dins dels actes del 8 de Març, Dia Internacional de la Dona

Rècord de participació. Així pot resumir-se la IX Cursa de la Dona que va reunir 1.230 dones en l'edició de 2013.

L'alcalde de Castelló, Alfonso Bataller, va ser l'encarregat de donar l'eixida a la "IX Cursa de la Dona", que sota el lema "Som Moltes, Caminem Unides", va tindre lloc dins del programa d'actes del 8 de Març, Dia Internacional de la Dona.

Bataller va estar acompanyat per la regidora d'Igualtat, Carmen Querol, així com per la regidora d'Esports, Begoña Carrasco. En el desenvolupament de la prova, la inscripció de la qual era totalment gratuïta, van col·laborar el Servei d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes (SIO) i el "Patronat d'Esports".

Enguany van ser més de 1.200 les dones de totes les edats, incloent-hi xiquetes, les que van completar el recorregut aproximat d'uns tres quilòmetres pel centre de Castelló. D'aquesta manera, es va sobrepassar de manera important la xifra aconseguida en la passada edició on van ser unes 800 les dones

participants en la cursa.

La regidora Carmen Querol va destacar "el caràcter festiu i reivindicatiu d'esta cita que ja s'ha convertit en ineludible per a centenars de dones de la nostra ciutat i que serveix per a reforçar l'aposta i el compromís per la Igualtat de l'Ajuntament de Castelló i de la societat castellonenca en general".

El circuit urbà va discórrer per plaça Major – Colon – carrer Major – plaça Maria Agustina – Comte Pestagua – Clavé – Arrufat Alonso – Ronda Magdalena – plaça de la Independència (La Farola) – Passeig Ribalta (imparells) – República Argentina – Navarra – plaça del Real – Porta del Sol – Falcó – plaça de la Pau – Major – Arxipreste Balaguer i arribada a meta en la plaça Major. Les dones participants van lluir un dorsal amb el mateix número, el "8o3", com a referència al 8 de Març i van obtindre com a obsequi una camiseteta commemorativa a l'entregar el dorsal.

Imatge d'un moment abans de l'inici de la Cursa 2013

COMIAT EMOTIU

Rosario Valpuerta Fernández

La catedràtica de Dret Civil fou pionera en el feminisme actiu, va criticar fermament la doble jornada de les dones i sous més baixos

Rosario Valpuerta Fernández, nascuda fa 60 anys a Sevilla, va ser pionera en moltes assignatures. La més coneguda és que va ser de les primeres dones rectores a Espanya en fer-se càrrec en 1997 de la Universitat Pablo d'Olavide de Sevilla, una institució que va nàixer de la seua mà i a la qual ha estat vinculada fins als seus últims dies, ja que recentment va oferir la lliçó inaugural als alumnes de postgrau. Aquesta catedràtica de Dret Civil va morir el març per un càncer contra el qual ha lluitat durant més d'una dècada.

Separada i amb dos fills, a Valpuerta li agradava la literatura llatinoamericana, el cineasta alemany Wim Wenders, l'investigador colombià Elkin Patarroyo i la Bíblia. També va ser pionera en el feminisme actiu i va criticar fermament la doble jornada de les dones, els sous més baixos per a igual tasca i la menor presència d'aquestes en càrrecs directius perquè, deia, totes aquestes circumstàncies impedeixen el "exercici de plena ciutadania". En aquest sentit, va reclamar la "feminització del poder" per a facilitar l'accés de la dona als llocs on es prenen les decisions.

"A Espanya, la jornada d'un polític s'estén fins a les deu de la nit, amb 13 inauguracions i 13 actes. Açò és incompatible amb un projecte de vida personal, excepte en el cas de les dones que assumeixen els valors masculins", va afirmar durant unes jornades.

També va promoure la creació d'una xarxa feminista des de la Universitat, que considerava molt masculinizada, encara que no masclista. Es lamentava d'aquesta circumstància quan més de la meitat de l'alumnat està compost per dones. "Però, quan es va ascendint en la cúpula acadèmica, el nombre es redueix, sobre-

Rosario Valpuerta Fernández, en el mig de la imatge

tot entre els catedràtics, que és d'on es tria al rector o rectora", explicava.

Va participar directament en nombrosos programes per a ajudar a les dones rurals i d'Amèrica Llatina a lluitar contra la discriminació. "No es pot entendre la Universitat Pablo d'Olavide sense la figura de Rosario Valpuerta", va advertir el rector, molt afectat per la mort de la seua companya, de qui va destacar especialment la seua fortalesa, enteresa i compromís amb les persones més vulnerables.

Un dels seus projectes més significatius i que defineixen la seua personalitat va ser la creació de la residència universitària Flora Tristán i d'un Vicerectorat de Cultura, Participació i Compromís Social. Aquesta residència està situada en el barri de les Lletanies de Sevilla, un dels més desfavorits, per a promoure la integració i la recuperació de la zona amb la presència dels universitaris. Accions com aquesta són "l'ànima i el cor" de la Universitat, alguna cosa que Guzmán atribueix exclusivament a la seua amiga, per la mort de la qual es van establir set dies de dol oficial en la institució acadèmica i un sense classe.

Un dels incidents als quals va haver d'enfrontar-se va ser el tancament en 2002 de fins a mig miler d'immigrants que reclamaven la seua regularització. Finalment, malgrat tots els intents de resolució del conflicte, es va veure obligada a ordenar el desallotjament de la Universitat després que produïren altercats amb treballadors i s'amenaçara amb l'ocupació de més pavellons.

Valpuerta va ser una alumna destacada en la Facultat de Dret de la Universitat de Sevilla, on va publicar una tesi sobre els pactes de separació de fet. Va accedir a la càtedra de Dret Civil en 1989 i va ser la primera vicerectora d'alumnes de l'única universitat de Sevilla fins que ella va crear la Pablo d'Olavide.

(Entrevista publicada en el periòdic El País)

El pares també podran disfrutar del permís de lactància

Els pares podran sol·licitar el permís de lactància, independentment que la mare treballi per compte d'altri o no. Així ho estableix una resolució del Ministeri d'Hisenda, que fa extensible aquest dret no sols als funcionaris, com ja va ser reconegut el passat febrer, sinó també als empleats del

sector privat. Es dona així un nou pas cap a la igualtat entre home i dona. Un dels dos, no necessàriament aquesta última, tindrà l'opció de disfrutar d'una reducció de la jornada laboral d'una hora diària fins que el bebé complisca els 12 mesos -en el cas que es tracte d'un part múltiple, aquest període es multiplicarà pel nombre de fills/es-, o d'aquest temps acumulat, la qual cosa equival a unes quatre setmanes.

Èxit de les dones al Mundial de Natació de Barcelona

Les 12 medalles que va aconseguir Espanya en el Mundial de Barcelona les van aconseguir dones, una tendència que ja es va iniciar en els Jocs de Londres (11 sobre 17 medalles) i que demostra l'emergent talent femení espanyol en l'esport d'alta competició. El major èxit, la medalla d'or, ha sigut el de l'equip de waterpolo femení.

Més dones al Banc Central Europeu a l'any 2019

El consell executiu del Banc Central Europeu (BCE) ha decidit introduir objectius de gènere a fi de duplicar d'ací a 2019 el percentatge de dones que ocupen càrrecs directius en la institució. L'institut emissor pretén que, a finals de 2019, el 35% dels seus comandaments intermedis -directors i subdirectors de divisió, responsables de seccions, així com assessors i assessors sènior-, així com el 28% dels llocs d'alta direcció -directors i subdirectors generals, directius i assessors principals- siguin ocupats per dones.

La crisi redueix el nombre de dones que treballen a la llar

Les dades de l'EPA revelen que, des de l'inici de la conjuntura de crisi, s'ha passat dels 4,51 milions de dones dedicades a "les seues labors" als 3,55 actuals. Aquest col·lectiu s'ha aprimat progressivament a Espanya des de finals dels setanta. Però, amb motiu de la crisi, es redueix a passos cada vegada més veloç. Des de principis de 2008 s'ha accelerat la incorporació al mercat laboral de quasi un milió d'ames de casa.

Les pensions de les dones, més baixes en tota la Unió Europea

Els estats membres de la Unió Europea s'enfronten a un nou problema en el marc de les reformes de pensions. L'Executiu Europeu ha publicat un estudi que planteja la desigualtat existent entre les pensions dels homes i de les dones, sent les d'aquestes últi-

mes un 39% més baixes. En l'informe es posa de manifest que la diferència de les pensions per raons de gènere és molt més àmplia que la bretxa salarial. L'estudi també revela grans diferències de gènere en les pensions en un gran nombre d'Estats membres, ja que en 17 països de la Unió Europea les llacunes són iguals o superiors al 30%. La diferència salarial mitja és del 16,2%, publica l'estudi.

AGENDA

• **CURSOS D'INFORMÀTICA GRATUÏTS**

LLOC: Casal Jove i Polifuncional Urban la Salera

DATA: Tercer trimestre 2012

HORA: Distints grups horaris

INFORMACIÓ: Casal Jove, telèfon 964 28 21 22

Cursos gratuïts d'informàtica en l'Aula Municipal de Informàtica del Casal Jove, el Polifuncional Urban la Salera. També s'ofereixen cursos d'Informàtica online.

• **FROZEN RIVER**

CICLE: DONA I CINE

LLOC: Teatre del Raval

DATA: 31 d'octubre

HORA: 18.30

Entrada gratuïta

Sinopsi:

Quan Ray Eddy està a punt de comprar la casa dels seus somnis, de sobte, el seu marit, un addicte a les apostes, desapareix i la deixa sense diners i sola amb els xiquets. Descobreix una manera de guanyar diners arriscada: passar il·legalment immigrants de Canadà a Estats Units a través del gelat riu.

• **LA VOZ DORMIDA**

CICLE: DONA I CINE

LLOC: Teatre del Raval

DATA: 29 de novembre

HORA: 18.30

Entrada gratuïta

Sinopsi:

En plena postguerra una jove cordovesa abandona la seua aldea i viatja a Madrid per estar prop de la seua germana que està embarassada i a la presó. Intenta per tots els mitjans que li condonen la pena i que li entreguen el xiquet.

• **EN UN MUNDO LIBRE**

CICLE: DONA I CINE

LLOC: Teatre del Raval

DATA: 19 de desembre

HORA: 18.30

Entrada gratuïta

Sinopsi:

Història ambientada a Gran Bretanya que tracta sobre la flexibilitat laboral, la globalització, els torns de treball, els

salari baixos i el consumisme. Angie i Rose, dos companyes de pis, decideixen obrir una agència de treball temporal per a immigrants.

• **EDUCACIÓ PER A LA SALUT A TRAVÉS DEL MOVIMENT**

INICI: 16 Octubre 2013

DURACIÓ: 10 Setmanes

HORA: Dimecres d'11.30-13.00

LLOC: Patronat d'Esports de Castelló

Cicle de tallers pràctics que pretenen a través de diferents experiències corporals contribuir al descobriment i funcionament del cos, així com les necessitats de moviment d'aquest.

• **TEATRE**

MADRE CORAJE, DE LA COMPANYIA ATALAYA

DATA: 27 i 28 de setembre

LLOC: Paraninmf de la Universitat Jaume I

HORA: Divendres 27 de setembre: 20.00 hores i dissabte 28, sessió matinal especial per als instituts.

• **CONCURS DE RELATS DE DONES**

La Regidoria d'Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes torna a convocar el concurs de Relats de Dones. Les autores interessades poden consultar les bases a partir del mes d'agost en la pàgina web de l'Ajuntament de Castelló (www.castello.es) i té de

termini fins al desembre de 2013 per a presentar les obres. La decisió del jurat es coneixerà al març de 2014, durant la celebració dels actes pel Dia de la Dona.

• **PREMI INVESTIGACIÓ HISTÒRICA DE LES DONES A CASTELLÓ**

La Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Castelló convoca la IV edició del Premi d'Investigació Històrica de les Dones a Castelló. Les bases poden consultar-se al web de l'Ajuntament (www.castello.es). El període d'admissió de treballs finalitzarà a les 13 hores del dia 3 de gener de 2014.

No et perdes...

“La violencia contra las mujeres, el amor como coartada”

Les autores sostenen que els mites adherits al concepte d'amor romàntic estan molt sovint en la base de la violència contra les dones en la parella, i que els esmenats mites segueixen vigents en la nostra societat i són transmesos pels distints canals i agents de socialització.

MESTRA

Eugenia Gómez Llaràs

La cap d'estudis del CP Gaetà Huguet reflexiona sobre la coeducació i la implicació del professorat en la igualtat entre xiquets i xiquetes

Diplomada en Magisteri porta 26 anys exercint l'activitat per la qual sent autèntica vocació: l'ensenyament. És la cap d'estudis del CP Gaetà Huguet i aposta de forma decidida per fomentar des del col·legi la igualtat d'oportunitats de dones i homes.

PREGUNTA: Creu que el fet d'haver aconseguit l'escola mixta implica que ja s'ha aconseguit una escola igualitària?

RESPOSTA: No, en absolut. Crec que el personal docent sí que treballa en aquesta línia, però la societat no ha evolucionat en la mateixa mesura. I eixes diferències entre xics i xiques es reflecteixen també en el col·legi.

P: Han sigut revisats els llibres de text per a eliminar estereotips sexistes?

R.: Sí, tant el text com les imatges, però encara podem trobar continguts que ens criden l'atenció.

P: Veu diferències substancials en el com-

Eugenia Gómez Llaràs

portament de xics i xiques?

R.: Els xiquets segueixen apropiant-se del pati amb jocs de baló, mentre les xiquetes es queden en un racó del pati parlant o ballant. A més, en els cursos superiors (cinqué o sisé) es reproduïxen els estereotips de gènere que abans no véiem fins octau.

P: Quin paper compleix el treball desenvolupat en el col·legi per aconseguir una major equitat entre gèneres?

R.: Molt important, sembrem una llavor que esperem done els seus fruits quan els xiquets i xiquetes siguen majors. Però primer les famílies i l'escola han d'anar de la mà.

P: Estan els i les mestres prou formats en aquesta matèria?.

R.: Crec que sí, a més saben buscar ferramentes per a incorporar-les al seu treball diari.

P: Una reflexió optimista per a finalitzar...

R.: Cal ser optimista per a continuar treballant i sempre cal pensar que has fet poc per a no posar-te límits.